

ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC NÔNG LÂM

CAO VĂN DƯƠNG

**ĐÁNH GIÁ HIỆU QUẢ SỬ DỤNG ĐẤT VÙNG
TRỒNG CÂY ĂN QUẢ TRỌNG ĐIỂM TRÊN
ĐỊA BÀN HUYỆN LỤC NGẠN, TỈNH BẮC GIANG**

LUẬN VĂN THẠC SĨ QUẢN LÝ ĐẤT ĐAI

Thái Nguyên, năm 2020

ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC NÔNG LÂM

CAO VĂN DƯƠNG

**ĐÁNH GIÁ HIỆU QUẢ SỬ DỤNG ĐẤT VÙNG
TRỒNG CÂY ĂN QUẢ TRỌNG ĐIỂM TRÊN
ĐỊA BÀN HUYỆN LỤC NGẠN, TỈNH BẮC GIANG**

Ngành: Quản lý đất đai

Mã số: 8.85.01.03

LUẬN VĂN THẠC SĨ QUẢN LÝ ĐẤT ĐAI

Người hướng dẫn khoa học: GS.TS Đặng Văn Minh

Thái Nguyên, năm 2020

LỜI CAM ĐOAN

Tôi xin cam đoan đây là công trình nghiên cứu riêng của tôi. Các số liệu và kết quả nghiên cứu trong luận văn này là trung thực, khách quan và chưa được sử dụng để bảo vệ bất kì học vị nào.

Tôi xin cam đoan rằng mọi sự giúp đỡ cho việc thực hiện luận văn này đã được cảm ơn, các thông tin trích dẫn trong luận văn này đều được chỉ rõ nguồn gốc.

Tác giả luận văn

Cao Văn Dương

LỜI CẢM ƠN

Trong suốt quá trình học tập, nghiên cứu và hoàn thành luận văn này, tôi đã nhận được sự quan tâm, giúp đỡ của nhiều tập thể và cá nhân. Nhân dịp này tôi xin gửi lời cảm ơn đến tập thể các thầy, cô giáo của Trường Đại học Nông lâm Thái Nguyên trong suốt quá trình vừa qua.

Đặc biệt tôi xin bày tỏ lòng biết ơn sâu sắc tới GS.TS. Đặng Văn Minh - Người hướng dẫn khoa học đã tận tình hướng dẫn, trực tiếp chỉ ra những ý kiến quý báu và giúp đỡ tôi trong quá trình nghiên cứu thực hiện luận văn.

Tôi cũng xin được gửi lòng biết ơn chân thành tới UBND huyện Lục Ngạn, các phòng, ban, cơ quan chuyên môn của huyện Lục Ngạn, người dân địa phương huyện Lục Ngạn đã tạo điều kiện để tôi điều tra, thu thập số liệu phục vụ cho nghiên cứu và hoàn thành luận văn này.

Cuối cùng tôi xin bày tỏ lòng biết ơn tới gia đình, người thân, bạn bè và đồng nghiệp đã tạo điều kiện thuận lợi và giúp đỡ tôi về mọi mặt, động viên khuyến khích tôi hoàn thành luận văn này.

Vì điều kiện thời gian, nhân lực và những khó khăn khách quan nên luận văn chắc chắn không tránh khỏi những thiếu sót. Tôi rất mong nhận được những ý kiến đóng góp của mọi người để luận văn được hoàn thiện hơn.

Xin chân thành cảm ơn!

Tác giả luận văn

Cao Văn Dương

MỤC LỤC

MỤC LỤC	iii
DANH MỤC CÁC BẢNG	vi
MỞ ĐẦU	1
1. Tính cấp thiết của đề tài	1
2. Mục tiêu của đề tài	2
3. Ý nghĩa của đề tài.....	2
CHƯƠNG 1. TỔNG QUAN CÁC VẤN ĐỀ NGHIÊN CỨU	3
1.1 Cơ sở khoa học của vấn đề nghiên cứu.....	3
1.1.1 Khái quát về hiệu quả sử dụng đất.....	3
1.1.2 Các nhân tố ảnh hưởng đến hiệu quả sử dụng đất	6
1.2 Tổng quan về tình hình nghiên cứu đánh giá đất.....	10
1.2.1 Các phương pháp đánh giá đất đai trên thế giới	10
1.2.2 Đánh giá đất theo FAO	13
1.3 Tình hình nghiên cứu về đánh giá hiệu quả sử dụng đất trên thế giới.....	15
1.4 Tình hình nghiên cứu về đánh giá hiệu quả sử dụng đất ở Việt Nam và ở Bắc Giang	17
1.4.1 Nghiên cứu về đánh giá hiệu quả sử dụng đất ở Việt Nam	17
1.4.2 Nghiên cứu về đánh giá hiệu quả sử dụng đất ở Bắc Giang	20
1.5 Hệ thống các chỉ tiêu đánh giá	22
1.5.1 Cơ sở để lựa chọn hệ thống các chỉ tiêu đánh giá hiệu quả sử dụng đất trồng cây ăn quả.....	22
1.5.2 Nguyên tắc để lựa chọn các chỉ tiêu đánh giá hiệu quả sử dụng đất trồng cây ăn quả	22
1.5.3 Hệ thống các chỉ tiêu đánh giá hiệu quả sử dụng đất trồng cây ăn quả.....	23
CHƯƠNG 2. NỘI DUNG VÀ PHƯƠNG PHÁP NGHIÊN CỨU	26
2.1 Đối tượng và phạm vi nghiên cứu.....	26
2.2 Thời gian và địa điểm nghiên cứu.....	26
2.3 Nội dung nghiên cứu.....	26

2.3.1	Đánh giá điều kiện tự nhiên, kinh tế - xã hội có liên quan đến sử dụng đất trồng cây ăn quả trên địa bàn huyện Lục Ngạn.....	26
2.3.2	Hiện trạng sử dụng đất trên địa bàn huyện Lục Ngạn	26
2.3.3	Đánh giá hiệu quả sử dụng đất trồng cây ăn quả tại huyện Lục Ngạn	26
2.3.4	Lựa chọn và đề xuất loại hình sử dụng đất, loại cây ăn quả thích hợp để nâng cao hiệu quả sử dụng đất trên địa bàn huyện Lục Ngạn	27
2.4	Phương pháp nghiên cứu.....	27
2.4.1.	Phương pháp điều tra, thu thập số liệu, tài liệu.....	27
2.4.2.	Phương pháp tổng hợp, xử lý số liệu	28
2.4.3	Phương pháp thống kê so sánh.....	29
2.4.4	Phương pháp đánh giá hiệu quả sử dụng đất	29
	CHƯƠNG 3. KẾT QUẢ NGHIÊN CỨU VÀ THẢO LUẬN.....	32
3.1	Đánh giá tình hình cơ bản tại huyện Lục Ngạn, tỉnh Bắc Giang	32
3.1.1	Điều kiện tự nhiên của huyện Lục Ngạn.....	32
3.1.2	Điều kiện kinh tế xã hội huyện Lục Ngạn	35
3.1.3	Đánh giá chung về điều kiện tự nhiên , kinh tế - xã hội của huyện Lục Ngạn tác động đến việc sử dụng đất	39
3.2	Hiện trạng sử dụng đất của huyện Lục Ngạn.....	40
3.2.1	Hiện trạng sử dụng đất năm 2019 của huyện Lục Ngạn.....	40
3.3	Hiệu quả sử dụng đất trồng cây ăn quả	45
3.3.1	Các kiểu sử dụng đất trồng cây ăn quả	45
3.3.2	Hiệu quả kinh tế của các cây ăn quả chính	47
3.3.3	Hiệu quả xã hội trong sử dụng đất trồng cây ăn quả.....	53
3.3.4	Hiệu quả môi trường trong sử dụng đất trồng cây ăn quả	57
3.4	Đánh giá tổng hợp và lựa chọn các kiểu sử dụng đất triển vọng.....	64
3.4.1	Nguyên tắc lựa chọn kiểu sử dụng đất triển vọng.....	64
3.5	Quan điểm, định hướng và giải pháp nâng cao hiệu quả sử dụng đất trồng cây ăn quả trên địa bàn huyện Lục Ngạn, tỉnh Bắc Giang	70
3.5.1	Quan điểm sử dụng đất trồng cây ăn quả của huyện Lục Ngạn	70
3.5.2	Định hướng sử dụng đất của huyện Lục Ngạn.....	71

3.5.3 Giải pháp nâng cao hiệu quả sử dụng đất vùng trồng cây ăn quả trọng điểm của huyện Lục Ngạn, tỉnh Bắc Giang	76
KẾT LUẬN VÀ KIẾN NGHỊ	80
1. Kết luận	80
2. Kiến nghị	81
TÀI LIỆU THAM KHẢO	82

DANH MỤC CÁC BẢNG

Bảng 2.1 Các chỉ tiêu phân cấp đánh giá hiệu quả kinh tế29	29
của các kiểu sử dụng đất29	29
Bảng 2.2 Các chỉ tiêu phân cấp đánh giá hiệu quả xã hội của các kiểu sử dụng đất	30
Bảng 2.3 Các chỉ tiêu phân cấp đánh giá hiệu quả môi trường của các kiểu sử dụng đất.....31	31
Bảng 3.1 Cơ cấu kinh tế giai đoạn 2015-2019 của huyện Lục Ngạn, tỉnh Bắc Giang.....37	37
Bảng 3.2 Diễn biến dân số của huyện Lục Ngạn, tỉnh Bắc Giang giai đoạn 2000-2019.....37	37
Bảng 3.3 Hiện trạng sử dụng đất năm 2019 của huyện Lục Ngạn41	41
Bảng 3.4 Hiện trạng sử dụng đất nông nghiệp năm 2019 của huyện Lục Ngạn42	42
Bảng 3.5 Diện tích và đặc điểm đất vùng trồng cây ăn quả trọng điểm của huyện Lục Ngạn, tỉnh Bắc Giang.....44	44
Bảng 3.6 Kiểu sử dụng đất trồng cây ăn quả chính của huyện Lục Ngạn, tỉnh Bắc Giang.....45	45
Bảng 3.7 Hiệu quả kinh tế các cây ăn quả chính tiểu vùng 1 tính trên 1 ha47	47
Bảng 3.8 Hiệu quả kinh tế các cây ăn quả chính tiểu vùng 2 tính trên 1 ha48	48
Bảng 3.9 Hiệu quả kinh tế các cây ăn quả chính tiểu vùng 3 tính trên 1 ha49	49
Bảng 3.10 Hiệu quả kinh tế trung bình các cây ăn quả chính của vùng trồng cây ăn quả trọng điểm huyện Lục Ngạn tính trên 1 ha.....50	50
Bảng 3.11 Đánh giá hiệu quả kinh tế của các cây ăn quả chính52	52
Bảng 3.12 Mức đầu tư lao động và thu nhập bình quân trên ngày công lao động của các kiểu sử dụng đất chính của 3 tiểu vùng tính trên 1ha54	54
Bảng 3.13 Đánh giá hiệu quả xã hội các kiểu sử dụng đất56	56
Bảng 3.14 Khuyến cáo mức bón phân của cơ quan chuyên môn đối với các loại cây ăn quả chính của huyện Lục Ngạn.58	58
Bảng 3.15 So sánh mức bón phân thực tế của 3 tiểu vùng với tiêu chuẩn kỹ thuật .58	58
Bảng 3.16 Lượng thuốc bảo vệ thực vật thực tế và khuyến cáo trên cây trồng.....62	62
Bảng 3.17 Đánh giá hiệu quả môi trường các kiểu sử dụng đất63	63

DANH MỤC CÁC TỪ VIẾT TẮT

Chữ viết tắt	Chữ viết đầy đủ
BVTV	Bảo vệ thực vật
CLĐ	Công lao động
CPTG	Chi phí trung gian
FAO	Tổ chức nông lương thế giới
GTSX	Giá trị sản xuất
GAP	Quy trình nông nghiệp tốt
GTNC	Giá trị ngày công
HQĐV	Hiệu quả đồng vốn
LUT	Loại hình sử dụng đất
UBND	Ủy ban nhân dân
STT	Số thứ tự
TB	Trung bình
TNHH	Thu nhập hỗn hợp

MỞ ĐẦU

1. Tính cấp thiết của đề tài

Đất đai ngày nay được xem là tài sản vô cùng quý giá của quốc gia, là tư liệu sản xuất đặc biệt không thể thay thế được, là thành phần quan trọng của môi trường sống, là địa bàn phân bố các khu dân cư, xây dựng các cơ sở hạ tầng, các trung tâm văn hoá, xã hội-an ninh quốc phòng.

Trong quá trình đô thị hoá, công nghiệp hoá, Việt Nam ngày càng thay đổi theo chiều hướng đi lên. Trước những yêu cầu của thực tế, Đảng và nhà nước ta đã nhiều lần thay đổi bổ sung các chính sách pháp luật về đất đai. Từ luật sửa đổi, bổ sung một số điều của luật đất đai năm 1993, năm 1998, năm 2001, năm 2003, nhà nước đã ban hành Luật đất đai 2013 cùng các thông tư, Nghị định, các văn bản hướng dẫn thi hành luật đất đai đã và đang từng bước đi sâu vào thực tiễn đảm bảo công tác quản lý nhà nước về đất đai ngày càng chặt chẽ và khoa học hơn.

Nông nghiệp nước ta ngày càng phát triển, đem lại những giá trị vô cùng to lớn cho con người, tuy nhiên song hành cùng sự phát triển ấy, đất đai ngày nay chịu sự tác động cực kì lớn từ nhiều phía: sự phát triển kinh tế công nghiệp hóa – hiện đại hóa, bùng nổ dân số và đô thị hóa, sử dụng và canh tác đất một cách không hợp lý, làm mất khả năng canh tác đất, ảnh hưởng xấu đến môi trường và trực tiếp đối với đời sống con người. Việt Nam là đất nước đang phát triển với diện tích đất không lớn, tuy nhiên dân số cao, nông nghiệp đóng vai trò chủ đạo trong nền kinh tế. Việc sử dụng có hiệu quả và đem lại giá trị là việc làm hết sức có ý nghĩa.

Huyện Lục Ngạn là một huyện miền núi nằm ở phía Đông Bắc của tỉnh Bắc Giang. Được thiên nhiên ưu đãi với khí hậu, đất đai phù hợp với nhiều loại cây ăn quả với giá trị kinh tế cao, gồm những loại cây ăn quả chủ lực như vải thiều với diện tích 15.300 ha, cây có múi (cam, bưởi) với diện tích 6.500 ha, táo với diện tích 450 ha... Những năm gần đây, huyện Lục Ngạn phát triển với đa dạng các loại cây trái, trở thành vùng cây ăn quả lớn nhất miền Bắc, định hướng trở thành vùng cây ăn quả trọng điểm quốc gia. Để có cái nhìn chính xác, khách quan nhất về hiệu quả sử dụng đất, giá trị kinh tế, xã hội cũng như môi trường, đánh giá đúng thực trạng và đưa ra hướng phát triển chính xác và hiệu quả. Xuất phát từ thực tiễn và nhu cầu